

REGISTERBLAD

Namn:

Datum:

Område av riksintresse för naturvård i Gävleborgs län

Områdesnummer: Nr X 83

Områdesnamn: Lindön-Björnö-Ingösundet

Kommun: Gävle kommun

Kartblad: 14 H SV/SO

Area: 475 ha varav 375 ha land och 100 ha vatten

Naturgeografisk region: 27 Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen

Kust/havsregion: VII Bottenhavet

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
Naturlig slåttermark		Fauna
Våtmarkskomplex	Rikt topogent kärr	Flora
	Sumpskog	Fauna
	Topogent kärr i kustzon	
	Marin strandäng	

Värdeomdöme: Området Lindön-Björkö-Ingösundet har ur flera synpunkter utomordentligt höga naturvärden. Vattenområdena uppvisar ovanligt välutbildade utvecklingsserier av högt vetenskapligt och pedagogiskt värde från brackvatten till näringsfattigt sötvatten. Den salinitetsbetingade differentieringen av vegetationen i Sörsundets utlopp torde sakna motsvarighet för rinnande vatten av liknande storlek utmed hela norrlandskusten. Myrmarkerna som parallellt med sjöarnas utveckling finns representerade som rikkärr - fattigkärr och som mossevegetation är goda exempel på landhöjningsbetingad myrutveckling. Kustskogen, som delvis är mycket gammal och obetydligt påverkad, är botaniskt och ornitologiskt mycket värdefull. Sumpskogsvegetationen med sin rikedom på döda och döende träd är en livsnödvändig ekologisk nisch för en del hackspettar och av stort värde för många andra fågelarter.

Det kustnära fjärdliknande vattenområdet mellan Lindön och Iggön är synnerligen värdefullt som lek- och uppväxtområde för fisk. Liknande någorlunda opåverkade områden är ovanliga längs Bottenhavskusten.

Representativ naturlig slättermark med lång kontinuitet och med träd- och buskbärande äng och hackslått. Art- och individrika växtsamhällen med arter som svartkämpar, ängsnejlika, vårfingerört, backglim, darrgräs och backlök.

Lindön-Björnön är ett mångformigt våtmarksområde i anslutning till Östersjön med värden av våtmarkskomplex, rika topogena kärr, sumpskog, marin strandäng och topogena kärr i kustzon. I området finns en rik flora och fauna.

Huvudkriterier: A, B, C, D

Stödskriterier: Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, funktion

Förutsättningar för bevarande:

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Säkerställande:

Klass I i länsstyrelsens naturvårdsprogram

Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 8005-01) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer 80-39).

1994 Ormön naturreservat

1998 Sörsundet pSCI i Natura 2000

Områdets huvuddrag: Området omfattar i stort sett näset mellan Hamrångefjärden och havet till Iggösundet i söder. Det karaktäriseras av ett lågt och flackt kustlandskap med storblockig svallad morän där finkornigare jordar endast påträffas i svackor och låglänta partier. Brutenheten är måttlig, ingen del av området når över 20 m ö h. Blockrika marker och hållmarker omväxlar med svackor med antingen myrmark, dräneringsstråk eller sumpskog. Myrmarkerna intar en stor del av arealen och sjörikedomen är påfallande.

Berggrunden domineras av sur granit eller gnejsgranit. Insprängt i denna fattiga och föga vittringsbenägna bergarter finns utlöpare från den sk hamrånge-synklinalen med bl a ytligt bildade mer eller mindre basiska grönstenar som ibland är mycket lättvittrade.

Den småbrutna topografin i det i stort flacka landskapet har skapat förutsättningar för en hög vattenareal. Kusten är rik på djupt inskurna vikar och uppvisar en fullständig serie av övergångar från hav till helt avsnörda sjöar. Landhöjningen utmed bottenhavskusten är en i högsta grad aktiv process som i dag uppgår till ca 60 cm/100 år. Den utveckling från havsvik till sjö som landhöjningen resulterar i och den successiva förändring av floran som den gradvisa övergången från östersjöns brackvatten till näringsfattigt sötvatten medför, är kanske bättre illustrerad inom detta område än någon annan stans längs den svenska ostkusten.

Hamrångefjärdens forna utlopp gick mot sydost genom Marsjön, Idtärnan, Fjärden och Pölen till Iggösundet. Skillnaden gentemot föregående sjöserie består här i att det brackvatteninfluerade stadiet saknas. Utmärkande är däremot inslaget av många näringskrävande arter.

Hamrångefjärden har i dag två utlopp, dels genom Norrsundet och dels genom Sörsundet.

Förbindelsen genom Sörsundet karaktäriseras av ett starkt vindlande lopp med smal åfåra omgiven av blockiga stränder eller av stora öppna vattenytor kantade av starmader. I området såväl öster

som väster om Krokskär delar vattendraget upp sig i små slingrande fåror med låg vattenföring under sommaren men under vårfloden översvämmade stora områden. Vid Lillkroken rinner till slut sötvattnet ut i en djupt inträngande skyddad havsvik med en mot öster successivt stigande salthalt.

Parallellt med utvecklingen av vattenvegetationen sker även en successiv förändring av kärrvegetationen. Denna finns i området representerad av alltifrån brackvatteninfluerade rikkärr till fattigkärr. I de högst belägna partierna återfinns även mossevegetation. Sammantaget måste myrvegetationen inom området anses vara rikt differentierad. Här återfinns alla typer med undantag för extremrikkärr. Mångfalden beror dels på den varierande höjden över havet, dels på den rikt varierande hydrologin.

Till följd av den kuperade terrängen är skogsvegetationen starkt differentierad. Tallskogen intar huvudsakligen de blockiga svallade moränhöjderna och hållmarkerna. Granskog dominerar mer i svackorna, främst i de sydöstra delarna av området. Kring havsstranden, utmed sjö- och myrstråk och i sumpskogarna finns klibbalbestånd. Sötvattenområdena kantas av lövskog med dominerande glasbjörk, öronvide och gråvide med inslag av brakved och ibland sälg. Ädla lövträd spelar en obetydlig roll i vegetationen.

Tack vare den mycket omväxlande naturen är djurlivet förhållandevis rikt. Såväl kustfågelfaunan som den mer insjöanknutna fågelfaunan är väl representerad. Skogsområdena, med inslag av både gammal barrskog och lövskog i olika åldersstadier från unga till döende och döda träd har skapat förutsättningar för en rik förekomst av bl a tättingar och olika hackspettar.

Det grunda kustområdet vid Lindön-Björnön-Iggösundet har variationsrika bottenförhållanden och det är delvis skyddat mot öppna havet. I sådana områden är artsammansättningen av fisk rik och fiskproduktionen hög. Genom att ett vattendrag mynnar i området finns här även estuarieliknande förhållanden där yngelproduktionen är hög. Vattendraget utgör dessutom en viktig vandringsväg för laxartade fiskars vandring till sina lekvattnen. Området är i dag opåverkat av direkta miljöstörande utsläpp. Längs bottenhavskusten är det ovanligt med opåverkade områden som samtidigt är värdefulla lek- och uppväxtområden för fisk.

Hela vattenområdet mellan Lindön och Iggön utgör en fjärdliknande helhet som utåt begränsas av grundare tröskelliknande partier. Den marina miljön inom detta område är skyddsvärd.

Representativ naturlig slättermark på Iggön, med lång kontinuitet och med träd- och buskbärande äng och hackslått.

Förekommande vegetationstyper är rished av blåbär-lingontyp, örtrik friskäng, hållmarkstorräng och torräng av fårsvingeltyp.

Art- och individrika växtsamhällen med arter som svartkämpar, ängsnejlika, vårfingerört, backglim, darrgräs och backlök.

Lindön-Björnön är ett mångformigt våtmarksområde i anslutning till Östersjön med värden av våtmarkskomplex, rika topogena kärr, sumpskog, marin strandäng och topogena kärr i kustzon. I området finns en rik flora och fauna.

Anmärkningar: VMI-ID: 14H0E01--07, 14H0F01--14, 14H1E01--07, 14H1F01--03, 06 (Msp)

Referenser: Ericsson, Lars och Lundin, Lars: Översiktlig naturinventering av området Katrineholm-Iggösundet-Björnön-Lindön, Gävle komrnun. Länsstyrelsen i Gävleborgs län 1976. Naturvårdsplanen, Gävle kommun

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1996: *Bevarandeprogram för odlingslandskapet, Gästrikland*. Länsstyrelsen 1994. Gävle.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1993: *Ängar och hagar i Gävleborg*. Länsstyrelsen, Gävle. Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm. *Naturvårdsverket 1994, Myrskyddsplan för Sverige*.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Våtmarksinventering i Gävleborgs län.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1997. Värdefull natur i Gävleborg, naturvårdsprogram. Rapport 1997:12.